

ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙ- Η ΓΕΝΕΣΙΣ, Οδυσσέας Ελύτης

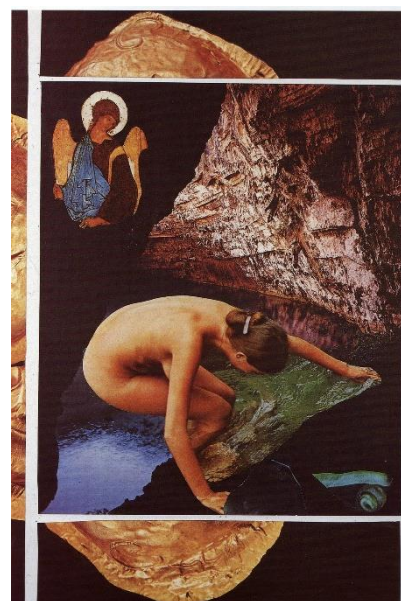
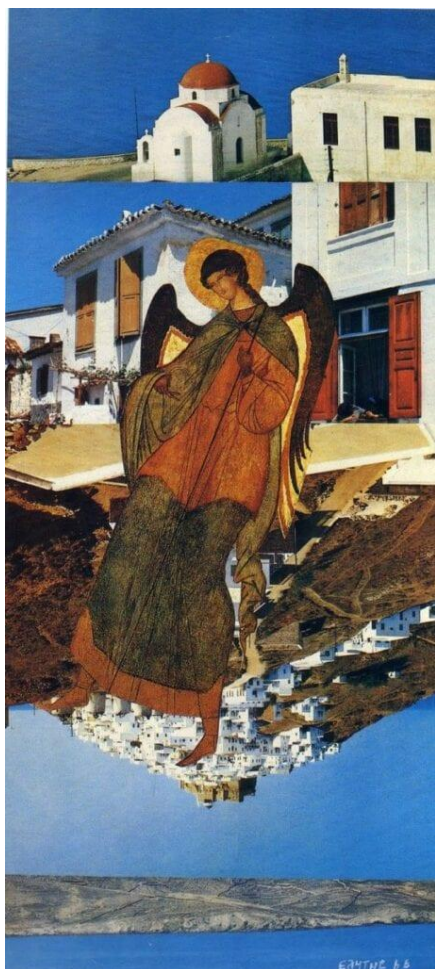
Διδακτική πρόταση- Φλωριανού Ελένη

Διάρκεια: 2 ώρες Γ' γυμνασίου- Λογοτεχνία

ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ (2 ώρες)

Η εισαγωγή στο ποιητικό σύμπαν του Ελύτη δεν θα γίνει μέσα από τα ποιήματά του, αλλά μέσα από τις εικαστικές του δημιουργίες, τα κολάζ που δημιούργησε και αποτελούν μια μορφή οπτικοποίησης της ποίησής του. Για τους μαθητές, που δεν έχουν μεγάλη εξοικείωση με την υπερρεαλιστική γραφή, θα είναι πολύ πιο εύκολο να εντοπίσουν μέσα στα κολάζ γνωρίσματα του υπερρεαλισμού, όπως την υπέρβαση του πραγματικού κόσμου και την κατάργηση της λογικής τάξης, την αποτύπωση ονειρικών καταστάσεων της ψυχής χωρίς τον έλεγχο του λογικού, τον αιφνίδιο και ανατρεπτικό συνδυασμό λέξεων/εικόνων, την υποβλητικότητα και την συναισθηματική ατμόσφαιρα που δημιουργεί μια εξω-λογική εικονοπλασία κ.α.. Ταυτόχρονα, μέσα στις εικαστικές δημιουργίες του Ελύτη οι μαθητές μπορούν να εντοπίσουν στοιχεία που χαρακτηρίζουν και το ποιητικό του έργο: την λατρεία και εξιδανίκευση του ελληνικού στοιχείου (ορθοδοξία, αιγαιοπελαγίτικα τοπία, κυριαρχία φωτός, παράδοση, ιστορία), την εφηβική αισιοδοξία (έντονα χρώματα, ωραία τοπία που λούζονται στο φως, καλοκαιρινά σκηνικά που ξυπνούν θετικούς συνειρμούς, εξιδανικευμένος έρωτας), την αντίληψη των πραγμάτων μέσω των αισθήσεων (όραση, ακοή, όσφρηση), σταθερή παρουσία συμβόλων (άγγελοι, θάλασσα, ήλιος, άγιοι, εκκλησίες, νησιά, κοπέλες).

Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες, τους μοιράζουμε το φύλλο εργασίας και τους δίνουμε (σε έγχρωμες φωτοτυπίες) και τα ακόλουθα κολάζ του Ελύτη:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΤΑ ΚΟΛΑΖ ΤΟΥ ΕΛΥΤΗ

«Εάν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις».

Οδυσσέας Ελύτης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Ο Οδυσσέας Ελύτης λαμβάνει το αρχικό ερέθισμα για τη σύνθεση του Άξιον Εστί από τα δεινά που πέρασε ο ελληνικός λαός εξαιτίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η Κατοχή, η απόλυτη εξαθλίωση των ανθρώπων, ο Εμφύλιος πόλεμος κι η διάλυση κάθε ίχνους συνοχής στον ελληνικό τόπο, εξωθούν τον Ελύτη στο να «δημιουργήσει» τον κόσμο απ' την αρχή. Η βαθιά απογοήτευση κι η οδύνη που αισθάνεται για την αποκτήνωση των ανθρώπων και για την αδυναμία τους να παραμείνουν άνθρωποι τις στιγμές ακριβώς που η ανθρωπιά είναι περισσότερο αναγκαία, δίνουν το έναυσμα για μια νέα «κοσμογονία», ποιητική αυτή τη φορά. Έτσι, στην ενότητα της Γένεσις, ο ποιητής αναλαμβάνει την εκ του μηδενός δημιουργία του κόσμου, με την ελπίδα πως οι άνθρωποι θα κατανοήσουν αυτή τη φορά ποια είναι εκείνα τα στοιχεία που οφείλουν πραγματικά να εκτιμούν και να επιδιώκουν. Η απληστία, το μίσος, η δίψα για εξουσία και δύναμη, δεν έχουν θέση στο νέο αυτό κόσμο. Οι άνθρωποι καλούνται να ιεραρχήσουν εκ νέου τις αξίες τους και να δώσουν προτεραιότητα σ' εκείνες που τους ενώνουν· σ' εκείνες που θα επιτρέψουν στο νέο αυτό ξεκίνημα της ανθρωπότητας να οδηγήσει σ' έναν κόσμο ειρήνης, αποδοχής και αλληλοσεβασμού.

ΠΗΓΗ: <https://latistor.blogspot.com/2019/03/blog-post.html>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Παρατηρήστε τα κολάζ του Οδυσσέα Ελύτη, για το οποία ο ίδιος είχε πει πως «αποτελούν οπτικοποίηση της ποίησής μου». Μέσα στα κολάζ ανιχνεύουμε τα συντακτικά στοιχεία του ποιητικού του σύμπαντος, που είναι συνάμα και τα συντακτικά στοιχεία της Ελλάδας. Κατατάξτε τα αντικείμενα/πρόσωπα/φύση, που απεικονίζονται στα κολάζ, στις επόμενες κατηγορίες:

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

Με βάση τις παρατηρήσεις σας, ποια στοιχεία της Ελλάδας πιστεύετε ότι θα υμνούνται μέσα στην ποίηση του Ελύτη; Ποια άλλα στοιχεία θα θέλατε εσείς να προσθέσετε, για να υμνηθούν από έναν ποιητή;

.....

.....

.....

.....

Ο Οδυσσέας Ελύτης επηρεάστηκε από το **κίνημα του υπερρεαλισμού**, μερικά γνωρίσματα του οποίου είναι:

- 1. η υπέρβαση του πραγματικού κόσμου και η κατάργηση της λογικής τάξης
- 2. η αποτύπωση ονειρικών καταστάσεων της ψυχής χωρίς τον έλεγχο του λογικού
- 3. ο αιφνίδιος και ανατρεπτικός συνδυασμός λέξεων/εικόνων
- 4. η υποβλητικότητα και η συναισθηματική ατμόσφαιρα που δημιουργεί μια έντονη και εξω-λογική εικονοπλασία

Νομίζετε ότι τα παραπάνω γνωρίσματα ανιχνεύονται και στις εικαστικές του δημιουργίες; Να δώσετε από ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Εντοπίζετε μέσα στα κολάζ κάποια αντικείμενα/πρόσωπα που επαναλαμβάνονται; Θα μπορούσαν να λειτουργούν ως σύμβολα; Αν ναι, τι νομίζετε ότι θα μπορούσαν να συμβολίζουν;

.....

.....

.....

.....

.....

Ο Ελύτης μέσα στο έργο του προσεγγίζει τον κόσμο μέσω των αισθήσεων. Ποιες άλλες αισθήσεις (πέρα από την όραση) συμμετέχουν στα κολάζ; Δώστε παραδείγματα στον πίνακα:

ΑΚΟΗ	
ΟΣΦΡΗΣΗ	
ΓΕΥΣΗ	

Ο Ελύτης έχει χαρακτηριστεί ως «ποιητής του φωτός» και η ποίηση του ως «εφηβικά αισιόδοξη». Νομίζετε ότι αυτοί οι χαρακτηρισμοί επιβεβαιώνονται και στα κολάζ του; Τι συναισθήματα σας δημιουργούν;

.....

.....

.....

.....

.....